

E-Türkiye Proje Aşamaları

“Devletin vatandaşlara karşı yerine getirmekle yükümlü olduğu görev ve hizmetler ile vatandaşların buna karşılık devlete karşı olan görev ve hizmetlerinin karşılıklı olarak elektronik iletişim ve işlem ortamlarında kesintisiz ve güvenli olarak yürütülmesi” olarak tanımlanan e-devlet yapılanması yönünde teknik altyapı ve yasal uyarlamalar uzunca bir süredir tartışılıyor. Son yıllarda Türkiye’de de bu sürece uyum sağlamak için çalışmalar yapıldığına tanık oluyoruz.

Avrupa Birliği’nin, Avrupa’yı dünyadaki en dinamik ve rekabet gücü yüksek pazar haline getirme amacına dönük olarak, internet alanında yeni ekonomi için gerekli altyapıyı kurmak için 1999 Aralık ayında başlattığı E-Avrupa girişimi, 2001 yılında aday ülkeleri de içine alacak şekilde genişletilmiştir. E-Avrupa+ olarak adlandırılan bu genişletilmiş projenin bir parçası olan E-Türkiye projesi, 2003 yılı sonuna kadar 4 ana başlık altında toplanan 12 hedefe ulaşmak zorundadır. Bu ana başlıklar,

- *Bilgi toplumunun temellerinin oluşturulmasının hızlandırılması*

- *Daha ucuz, daha hızlı, daha güvenli internet*
- *İnsan kaynağına yatırım*
- *İnternet kullanımının özendirilmesi*

Bu ana başlıklar çerçevesinde, Dışişleri Bakanlığı ile Avrupa Birliği Genel Sekreterliği koordinatörlüğünde ve TÜBİTAK Sekreteryası altında yapılan toplantılarda kriterlere uyum içinde AB’ye taahhüt olarak verilecek tarihler saptandı. Belirlenen taslağa göre Türkiye’nin kriterlerinin tamamını 2006 yılında yerine getirmiş olması gerekiyor.

Bu çerçevede Türkiye’nin 2006 yılı sonuna kadar takvime bağladığı çalışma aşamaları şu şekilde belirlenmiştir:

2002 Sonuna Kadar

MEB, YÖK, DTM, TÜBİTAK, TSE, Özel Sektör: Çevrimiçi işlemlerin genel güvenliği artırılacak, bilgi altyapılarının birbirine bağımlılığı hakkında kamu/özel sektör işbirliği başlatılacak; ileri teknoloji suçları ve güvenliği konusunda taraflar eğitilecek, akıllı kartların birlikte çalışabilirliği ve güvenliği için temel spesifikasyonlar oluşturulacak, akıllı kartların yaygınlaşması

için ortak bir strateji geliştirilip, uygulanacak.

UBAK, Telekomünikasyon Kurumu (TK), RTÜK: Telekomünikasyon sektörünün tam liberalizasyonu sağlanacak, internet hizmetleri herkesin kolayca erişebileceği hale getirilerek, düzenlemeler tamamlanacak.

2003 Sonuna Kadar

DPT, GAP İdaresi, Hazine Müsteşarlığı, Özel Sektör, TK: Başta az gelişmiş bölgeler olmak üzere bilgi toplumunun ve projelerinin gelişmesinin desteklenmesine artan bir önem verilecek.

DTM, ETKK, STÖ’ler, KOSGEB: Elektronik imzanın kullanımı ve karşılıklı tanınmasının yanı sıra e-ticaret için bir altyapı kurulması hızlandırılacak.

Sağlık Bakanlığı, TT, Özel Sektör: Sağlık telematik altyapısı geliştirilecek. AB kamu sağlık ağlarına ve veri tabanlarına bağlantı sağlanacak.

MEB, YÖK, TBD: Temel bilgi teknolojileri konusunda Avrupa diplomasının yayılımı teşvik edilecek.

2004 Sonuna Kadar

Adalet Bakanlığı, DTM, ETKK, Tüketici Örgütleri, Özel Sektör, STÖ'ler Tüketici Grupları ve sanayi işbirliği içinde, e-ticarete olan güven artırılabilecek, uygun girişimler yaratılarak etkin kodlar desteklenecek.

UBAK, Bayındırlık Bakanlığı, KGM, TT, TK: Özellikle karayolu altyapısı için akıllı ulaşım uygulaması gelişim planları hazırlanacak.

MEB, UBAK, TK, TT, TİSSİAD: Tüm okullar öğrenciler ve öğretmenlerin internete erişimi sağlayacak. İnternet üzerinden destek hizmetlerine ve eğitimsel kaynaklara ulaşım sağlanacak. Bilgi ve haberleşme teknolojilerine dayanan yeni öğretim metodlarıyla okul müfredatları uyumlu hale getirilecek.

2006 Sonuna Kadar

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Kurumu, Meslek Odaları, STÖ'ler: Uzun dönemdir işsiz olanlara iş bulmayı kolaylaştıracak uygun BT eğitimleri verilecek.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, UBAK, TK, Özürlüler İdaresi Başkanlığı, YÖK, Özel Sektör: Özel gereksinimleri olan kişilerin bilgi teknolojilerine ulaşımı için "desing for all" standartları geliştirilecek, bu konuda mükemmeliyet için ulusal merkezler ağının oluşturulması sağlanacak.

Başbakanlık: Yasal, kültürel, çevresel ve trafik bilgilerini içeren kamu çevrimiçi verileri sağlanacak, temel kamu hizmetlerine çevrimiçi erişim sağlanacak, iş dünyası için basit çevrimiçi idari prosedürler sağlanacak, kamuda e-imza kullanımı desteklenecek, kamu ihalelerinin destekleneceği bir e-pazar yeri kurulacak.

Hayata Geçirilmiş Projeler

Başta Singapur olmak üzere, İngiltere, ABD, Avrupa Birliği üye ülkeleri ve çoğu Güney Asya ülkeleri,

e-Devlet yapılanmasında büyük yol almışlar ve önümüzdeki birkaç yıl içerisinde tamamen geçiş yapmayı planlamaktadırlar.

Türkiye'deki e-devlet uygulamalarının ise bunlardan daha farklı olduğu gözlemlenmektedir. Üniversite ve çeşitli kamu kuruluşlarının bazı projeleri yürütmesine karşın, oldukça kısıtlı sayıdadır. Kısım de olsa hayata geçirilmiş bazı projeler şunlardır:

Emekli Sandığı Projesi

Sağlık işlemlerinin otomasyona alınarak harcamalara denetim getirilmesi ve kişi düzeyinde izleme yapılması düşünülmektedir. Bunun için tüm Türkiye'de 14 bin eczane, 1700 optik şirket ve 333 hastane kayıt altına alınmıştır. 2001 yılı sonunda da 2 milyon akıllı kart, Emekli Sandığı üyelerine dağıtılmıştır.

Gelirler Genel Müdürlüğü Bilgi İşlem Projeleri

a) *VEDOP (Vergi Daireleri Tam Otomasyon Projesi)*

Bu proje kapsamında halen 12 ilde 153 vergi dairesi elektronik ortamda işlemlerini gerçekleştirebilmektedir.

b) *MOTOP (Nakil Vasıtaları Vergi Daireleri Otomasyon Projesi)*

1992 yılından başlayarak 16 ilde 17 vergi dairesi elektronik ortamda işlemlerini gerçekleştirebilmektedir.

c) *Maliye Bakanlığı Web Tabanlı Saymanlık Otomasyon Projesi*

1999 yılında başlatılan ve say2-0001 sistemiyle çalışmaya başlanan proje günlük işleri tamamen elektronik ortamda yapmayı hedeflemektedir.

MERNİS Projesi

MERNİS e-Türkiye bilgi sisteminin önemli bir parçası olacak ve diğer projelerin kurulan bilgi sistemleri, bu projenin altyapı çalışmalarına bağlı kalacak.

İçişleri Bakanlığı'nca yürütülen MERNİS Projesi kapsamında 12 Mart 2001 tarihinden bu yana T.C. kimlik numaraları internetten verilmeye başlandı. Cumhurbaşkanlığı, Anayasa Mahkemesi ve Emniyet Teşkilatı mensuplarına kimlik numaraları diskete yüklenerek bu kurumlara verildi. Kurum ve Kuruluşların T.C. kimlik numarası kullanımını zorunlu hale getirmesiyle MERNİS projesi daha fonksiyonel hale gelecek. T.C. kimlik numarası, herhangi bir nedenle nüfus cüzdanı değiştirilmesi ya da ilk defa nüfus cüzdanı alınması halinde düzenleniyor ve nüfus cüzdanlarında yer alıyor. Bundan başka T.C. kimlik numarası öğrenmek isteyenler; <http://tckimlik.nvi.gov.tr> adresinden yararlanabiliyorlar.

Kısa adı MERNİS olan Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi Projesi, hizmetlerin ilçelerde bilişim teknolojisi kullanılarak verilmesi, ilçe nüfus veri tabanlarının bir kopyalarının genel merkezde bütünleştirilerek merkezi nüfus veri ambarının oluşturulması, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına birer kimlik numarası verilmesi, kimlik numaraları aracılığıyla, kişi düzeyinde işlem yapan kamu ve özel sektör bilişim projeleri arası bilgi alışverişinin altyapısının hazırlanması, nüfus istatistiklerinin bilişim

teknolojileri ile daha sağlıklı elde edilmesi sağlanacaktır. MERNİS nüfus projesi ile nüfus kütüklerine kayıtlı sağ ve ölü yaklaşık 110 milyon kişiye ait nüfus kayıtlarının bilgisayarlarda tutulması suretiyle hizmetlere etkinlik ve hız kazandırılması amaçlanmaktadır.

MERNİS Projesi uzun yıllardır Türkiye'nin gündeminde olmakla birlikte Ulusal Bilgi Sistemi'nin de altyapısını oluşturmaktadır. 2000 yılında büyük bir hız kazanan ve son aşamasına gelinecek proje ile nüfus kütükleri üzerinde tam bir denetim kurmak ve nüfus kütüklerini güvenilir belgeler haline getirerek hizmete hız ve verimlilik sağlamak, merkezde nüfus bilgi bankası oluşturmak ve bu yoldan nüfus kütüklerindeki bilgileri kamu hizmetleri açısından değerlendirmek, nüfus kütüklerindeki verileri istatistik bilgiler olarak değerlendirmek, nüfus ve aile istatistiklerini elde etmek, her vatandaşa bir T.C. kimlik numarası vermek suretiyle isim benzerliğinden dolayı ortaya çıkan aksaklıkları gidermek ve kamu kuruluşları arasındaki bilgi

alışverişini hızlandırmak, yeni nüfus cüzdanı ile çalışmalarını hızlandırmak projenin ana hedefleri arasında yer alıyor.

MERNİS Projesi'nden Doğrudan ve Bilgi Yönüyle Yararlanılabilecek Bazı Projeler

Tarım Bakanlığı: MIS (Management Information System) Projesi

TAP (Tarımsal Araştırma Projesi)

TUYAP (Tarımsal Uygulama, Araştırma ve Yayım Projesi)

TOBB: Borsalararası Bilgiği Projesi, Odalararası Bilgiği Projesi

Milli Eğitim Bakanlığı: MEB-NET (MEB Yönetim Bilgi Sis.) MEB-SİS (İLSİS-OKULSİS-PERSİS Projeleri),

DÖNERSİS Projesi, BİLDEMER (Bilgisayar Destekli Meslek Rehberliği Projesi), Etkileşimli Uzaktan Eğitim Kablo Yayıncılığı Uygulamaları Projesi, Açıköğretim Lisesi, EMP (Eğitimde Modernizasyon Projesi)

Çalışma Bakanlığı: SSK Projesi, Bağ-Kur Projesi

Orman Bakanlığı: Coğrafi Sistemler Bilgi Projesi

Sanayi Bakanlığı: Elektronik Ticaret Projesi, KOSBİLTOP (Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Bilgi Toplama Projesi), KOSGEB KOBİ-NET

Maliye Bakanlığı: Maliye Bakanlığı Projesi, GEL-NET Projesi, VEDOP (Vergi Dairesi Otomasyon Projesi)

Saymanlık Projesi, Emekli Sandığı Projesi, Hukuk Bilişim Sistemi Projesi, TAKBİS (Tapu Kadastro Bilişim Sistemi Projesi), Milli Emlak Projesi

Sağlık Bakanlığı: TSİM Projesi, ÇKYM Projesi, HBS Projesi, İçişleri Bakanlığı Projesi, İLEMOD (İl Envanterlerinin Modernizasyonu)

Emniyet Genel Müdürlüğü: POL-NET 2000 Projesi, Mobil Bilgisayar Projesi, Adli Sicil Projesi

Karayolları Genel Müdürlüğü: Yol Bilgi Ağı Projesi, Otomatik Geçiş Sistemi Projesi (OGS), Trafik Yönetim Sistemi Projesi, Acil Haberleşme Sistemi Projesi, Coğrafi Bilgi sistemi Projesi

Dış Ticaret Müsteşarlığı: İHRA-CAT-NET Projesi, (Dış Ticaretin İzlenmesi)

Hazine Müsteşarlığı: HAZİNE-NET Projesi

Gümrük Müsteşarlığı: Bilge-Edi Projesi, GİBOS Projesi

T.C. Merkez Bankası: EFİ I Projesi, EFİ II Projesi, EMKT (Elektronik Menkul Kıymet Sistemi), Ulusal Veri Tabanları Projesi

TCDD Genel Müdürlüğü: Rezervasyon ve OMİS (Operasyonel Yönetim Bilişim sistemi), CTC (Merkezi Trafik Kontrol Projesi)

THY Genel Müdürlüğü: Elektronik Bilet Projesi

TÜBİTAK-BİLTEN: ETSOP (Elektronik Ticaret Stratejik Odak Noktası Projesi)

Turizm Bakanlığı: TURİZM-NET Projesi, TURSAB Projesi, Yurtdışı Bürolarla Otomasyon Projesi. ◀

